

Middel ligger udenfor Konsekvensen af den hidtil stedfundne Lovgivning. Dette gælder dog kun det egentlige Fæstegods, det vil sige den Del af Fæstejorden, som er Fæstetvang undergivet, det vil neppe kunne bringes til Anvendelse paa de i § 1 under Punkt 2 nævnte Fæstesteder.

Jeg skal her tillade mig en Bemærkning til det ærede Medlem fra Fredensborg (Moesgaard-Kjeldsen), som i et Svar til Venstres Ordfører (Martin Hansen), der havde fremsat den Tanke, at man kunde faa endnu flere Huse med ind under denne Lovgivning, sagde, at det kunde man ikke, for man kunde ikke gaa til andet end til det Fæstegods, der var Fæstetvang undergivet. I saa Henseende har det ærede Medlem taget grundigt fejl, for der findes ikke Huse, som er Fæstetvang undergivne. Alt, hvad der bliver taget med af Huse, ligger helt udenfor det Begreb, som det ærede Medlem nævned: Fæstegods, som var Fæstetvang undergivet.

Efter Omtalen af et af de Hovedprincipper — nemlig den tvungne Afløsning —, som findes i det foreliggende Lovforslag, opstaar selvfølgelig det Spørgsmaal, om det i og for sig kan siges at være ønskeligt og opportunt at gaa til den tvungne Afløsning, som dog altid er en omstridt Sag, om hele Spørgsmaalet har den Betydning, at man bør gaa dertil, og om man ikke kunde finde andre Veje, som havde Udsigt til at bringe Forholdet endeligt ud af Verden paa et andet Grundlag. Dette, mener jeg, vilde være det heldigste, og jeg haaber, at denne Side af Sagen maa blive taget op til grundig Prøvelse i det Udvalg, som skal komme, idet Maalet dog maa opretholdes, nemlig nu at faa Spørgsmaalet løst endeligt og til Bunds. Den ærede Ordfører for Venstre antydede Muligheden af en kortvarig Overgang paa Grundlag af Frivillighed, inden man endelig gik til den tvungne Afløsning, og dette var maaske ogsaa en Maade, hvorpaa Sagen kunde ordnes. Men jeg maa fastholde, at jeg tror, der ikke alene hos Fæsterne, men ogsaa hos Gods-ejerne er et Ønske om nu at komme til en endelig Afslutning af dette Spørgsmaal, at faa det een Gang for alle bragt ud af Verden, og de Midler, som hertil findes at være nødvendige, maa man selvfølgelig anvende.

Der findes i Lovforslaget to andre Bestemmelser, som jeg ogsaa maa betegne som omhandlende Principspørgsmaal. Jeg sigter her for det første til § 9, i hvilken det bestemmes, at 10 pCt. af Købesummen for Jorden skal indbetales i Statskassen.

Jeg har forgæves i de Lovforslaget ledsagende Bemærkninger søgt en Motivering af denne Bestemmelse, og det, som den højtærede Minister udtalte ved Lovforslagets Forelæggelse, forekommer mig ikke at virke særdeles overbevisende. Jeg skal med den højtærede Formands Tilladelse oplæse det Par Linier af Ministerens Tale, som angaar dette Spørgsmaal. Ministeren siger: „I § 9 indeholdes en ny Bestemmelse, som gaar ud paa, at Ejeren af Fæstestedet, naar dette overgaar til fri Ejendom, skal indbetale 10 pCt. af Jordens Værdi til Statskassen. Det er en Bestemmelse, som ikke fandtes i det af Fæsternes Repræsentanter stillede Forslag, og det, der ligger til Grund for den, er maaske ogsaa i nogen Grad en ny Tanke — i hvert Fald er den først i de sidste Aaringer kommet frem i Diskussionen —, nemlig denne, at selve Fæsteejendommen rettelig bør deles mellem tre Parter: Ejerne af Fæstestederne — som man kalder dem efter den senere Lovgivning —, der kun har Ejendomsret til den aarlige Afgift af Fæstestederne, Fæsterne eller Brugerne, der har Brugsretten, og Samfundet, som har paalagt disse Ejendomme det, man kalder Fæstepligt, Fæstetvang. Samfundet har, efter min Opfattelse i hvert Fald, i det Øjeblik, man fratager disse Ejendomme denne Fæstepligt, Ret til at faa Erstatning. Om disse 10 pCt. her er den rette Størrelse, eller det skal være noget mere, derom kan der forhandles senere.“ Hele dette Ræsonnement forekommer mig at være ganske overordentlig mangelfuldt. Man har jo paalagt disse Jorder Fæstepligt af Hensyn til Brugerne af Jorden, selvfølgelig ikke af Hensyn til Ejerne; Fæstetvangen er selvfølgelig en Byrde for Ejerne. Nu paavirker man disse Ejere saa stærkt til at sælge, tvinger dem maaske til at sælge, og derved løses Jorden for Fæstetvang. Det gør den jo altid, naar der bliver solgt, ligegyldigt, af hvilken Grund der bliver solgt. Fæstetvangen gælder i Virkeligheden kun Godsejerne. Hvis andre Mennesker køber denne Jord, er den ikke Fæstetvang undergivet; kun hvis en Godsejer køber Jorden, skal han fæste den ud, det vil sige anvende en Brugsform, som er mindre fordelagtig for ham, og til Tak for det skal han af med 10 pCt. af Jordens Værdi til Staten. Det forekommer mig at være et ganske bagvendt Ræsonnement, medmindre det da er Ministerens Hensigt med dette Lovforslag at borttage Fæstetvangen fra disse Jorder i den Forstand, at den fuldstændig bort-